VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za pokladem, motýly a hvězdami do Ždánic

GPS souřadnice: 49.0623334, 17.0271256

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí po rovince nejprve městem, potom mírným kopečkem krásným lesem a nakonec kolem vinic. Hádanky jsou určeny dětem od 5 let. Výlet je možné jet s terénním kočárkem a na kole (pokud není banhno). Pejsky vzít můžete také, v obci ale musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 245 kilometrů zvládnete asi za dvě a půl hodiny. Jedete po D1 do Brna a pak Slavkov → Bučovice → Ždánice.

Parkování: Zaparkujte na neplaceném parkovišti u zámku.

Vrbasovo muzeum Ždánice (www.muzeumzdanice.cz)

Otevírací doba:

DUBEN, KVĚTEN, ČERVEN, ZÁŘÍ, ŘÍJEN: úterý–pátek: 9.00–16.00, neděle, svátek: 10.00–16.00

ČERVENEC, SRPEN: úterý–pátek: 9.00–16.00, sobota, neděle, svátek: 10.00–16.00

LISTOPAD–BŘEZEN: úterý–pátek: 9.00–16.00

Vstupné: ZÁKLADNÍ: 60 Kč, SNÍŽENÉ: 30 Kč (děti, studenti, senioři, ZTP, ZTP/P)

WC: V muzeu, v Turistickém a informačním centru, veřejné WC na autobusovém nádraží

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Tovačov, Cimburk, Moravské Toskánsko, Valtice, Moravská Amazonie.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Trasu testovaly kamarádky Eliška a Lenka z Břeclavi.

Postřehy dětí:
Elinka (7 let): „Napadl sníh, tak byl zámek pohádkový – kouzelný strom jsme hledali dlouho, ale našli.“
Lenička (7 let): „Mě bavilo hledat písmenka a obrázky, tajenku jsem vyluštila.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na výlet do Ždánic, které leží ve zvlněné krajině na úpatí Ždánického lesa. Milovníky kuriozit potěší Vrbasovo muzeum, poety procházka po motýlí naučné stezce, estéty prohlídka slavné vily a ty s hlavou ve hvězdách planetárium. Cestou budeme hledat psí hřbitov, zbytky hradiště a také si něco povíme o zdejším pokladu. A k tomu všemu si budeme připomínat slavné české pohádky a trošku si zpívat.

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s městem Ždánice. Tento výlet finančně podpořil Jihomoravský kraj a je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní výlet se vám určitě náramně zalíbí. Bude na něm hodně hledacích úkolů, potkáme lva a také si povyprávíme o rytířích a pokladu. Dozvíte se něco o roháčích, motýlech a také zajímavé informace o místech, kterými budeme procházet. Stejně jako k našim ostatním výletům jste i k tomuto dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny dnešní úkoly. Umíte-li už psát, doplňte písmenka do tajenky a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Doplňovačka

Jdeme na to!

Zamkněte vozidlo na parkovišti před zámkem.

Ždánice leží v Jihomoravském kraji nedaleko Hodonína. Hoví si ve zvlněné krajině na úpatí Ždánického lesa v nadmořské výšce 226 metrů. Tenhle zdánlivě nepodstatný údaj vám zaručí, že vás dnes čeká jen jeden pidikopeček. Než na něj ale vylezeme, podíváme se po městě. Začneme u domu, který vidíte právě teď. Není to jen tak ledajaký baráček, ale krásná vila. Kdopak by v ní chtěl bydlet?

Seidlova vila s prvky historicismu a modernismu z roku 1908 byla postavena nedaleko zámku českým architektem Leopoldem Bauerem z Vídně.

Ve které zemi leží Vídeň? Tipne si někdo, jak daleko odsud je? Jen 130 km!

1. **Najděte před vilou cedulku. Vyhledejte druhý odstavec. Opište čtvrté slovo čtvrtého řádku.**

Podle svých někdejších obyvatel je nazývána Seidlova nebo Laudonova vila. V letech 1939 až 1945 zde žili potomci legendárního generála Gideona Ernsta Laudona. V současné době vilu využívá zdravotní středisko a je zde také prostor pro výstavy – Galerie Vila. Vlastníkem objektu je město Ždánice.

Víte, kdo byl generál Laudon? Možná znáte písničku, ve které se pěje:

Generál Laudon jede skrz vesnici, generál Laudon jede skrz ves...

A také zaklení: *Himmel Laudon!* (německy *Himmel Laudon!*, což znamená: *Nebesa, Laudon!,* což údajně volali vyděšení Prusové, když zjistili, s kým bojují.)

Říkají vám text písničky a známé zaklení něco? Dětem asi nic, ale rodiče možná znají.

Jen málokteré jméno vojevůdce je přitom tak známé jako Ernst Gideon von Laudon. Pocházel ze šlechtické, avšak nepříliš majetné rodiny. Livonské, což znamená švédské a posléze ruské, protože Rusové Livonsko ukořistili po dvacetileté válce s tímto státem (1721).
Méně studijně nadané jistě potěší, že Ernst nedosáhl patřičného školního vzdělání. Francouzsky uměl jen pasivně, což byl tehdy průšvih, protože byly tímto jazykem psány i vojenské spisy a inteligence se jinak nebavila. A jeho písemný projev v němčině? Škoda mluvit. Přesto jeho jméno dodnes žije.
Přestože to byl typický žoldák, který sloužil i ruskému carovi a služby svého času údajně dokonce nabídl i Prusům, po několika vítězných bitvách se stal symbolem rakouské armády a pomohl jí ke slávě. Proslul jako turkobijec, takže je-li mezi vámi nějaký Turek, radši o generálovi pomlčte. Laudon zemřel 14. července 1790 ve věku úctyhodných 74 let ve svém domě v Novém Jičíně, což odsud není tak daleko.

Znáte ještě nějakého slavného vojevůdce? Mohli byste si možná vzpomenout na Francouze, který se dokonce prohlásil císařem. Prý to byl prcek... Badatelé ovšem vybádali, že sice nepatřil k čahounům, ale o úplném prďolkovi také nemůže být řeč. Jenže se to zažilo a zbyl z toho takzvaný *napoleonský komplex*. Trpívají jím muži nevelkého vzrůstu, kteří si ve snaze být „větší“ o to více vyskakují a dupou nožičkami, aby bylo po jejich. Potkali jste už někdy někoho takového?

Kolem roztomilé věžičky vstoupíme do krásného **parku** a míříme k budově zámku. Stáří zdejších stromů se odhaduje na více než 150 až 200 let. Mezi nejpozoruhodnější patří jinan dvoulaločný, které roste v centrální části této oázy. Zkuste ho najít. Na jaře či v létě, a hlavně na podzim, kdy vypadá jako zlaté slunce, je to snadné. Ale v zimě se musíte opravdu hodně snažit. :)

Jinan dvoulaločný, který je známější jako ginkgo biloba, objevil německý lékař a botanik Engelbert Kaempfer v roce 1961 v Nagasaki, což je v Japonsku. Obyvatelé Nagasaki jedli jeho ořechy místo dezertu po jídle, aby povzbudili zažívání. Botanik, přestože mu hrozil velmi tvrdý trest, propašoval semínka ginkga do Evropy. V současnosti je na našem kontinentu jinan považován za nejrozšířenější přírodní léčivo. K léčbě dýchacích onemocnění využívali listy a semena jinanu již staří Číňané a ginkgo je v čínské medicíně hojně užívané i dnes. V Číně je několik jinanů, které jsou starší než 3 000 let.

V Japonsku je ginkgo symbolem plodnosti a je spojováno s duchovními místy. Proto je můžeme vidět poblíž buddhistických chrámů. Odolnost a schopnost jinanů přizpůsobit se podmínkám okolí je neuvěřitelná. Přežily dokonce svržení atomové bomby na Hirošimu. Zanedlouho se znovu zazelenaly a rozkvetly. (Jen nám na zahradě jinan do roka uschl.) V Asii se jeho dřevo využívá ke stavbě domů, protože dokonale odolává škůdcům. Na Dálném východě využívají kousky dřeva v knihovnách, kde je vkládají mezi listy knih, aby je ochránili před škůdci papíru. (Ano, i na papíru si rády pochutnávají různé breberky.) Ginkgo znají dobře čtenáři Foglarovek – jedna ze stínadelských part se jmenovala Uctívači ginga.

Znáte nějaké knížky Jaroslava Foglara? Pokud jste fanoušci příběhů Rychlých šípů, určitě se s námi vydejte po jejich stopách. Vede po nich jeden z pražských výletů. Potkáte na něm i Vonty!

Mezi další krásné stromy v parku patří jerlín japonský, paulovnie plstnatá, tulipánovník – liriovník tulipánokvětý, katalpa obecná a spousta dalších.

Poznáte některé z nich? My ano. Snažili jsme se je totiž postupně všechny vypěstovat na Plzeňsku v jílovité půdě. Víte, jak to dopadlo? Jako s ginkgem. Nepřežil ani jeden, vydržely jen olše a buk. :)

Znáte nějaký pohádkový strom či květinu? Jak se jmenovala pohádka, ve které na jabloni rostla zlatá jablka? Nebo pohádka, kde květina zpívala?

Rozvíjej se, poupátko,
nejkrásnější z květů.
Od rána až do noci
budeš vonět světu.

2. Jak se jmenovala princezna z této pohádky?

V přízemí renesančního zámku, který dal v 16. století postavit Oldřich z Kounic, sídlí už několik desítek let **Vrbasovo museum**. Obsadilo 11 přízemních místností. Muzeum je pojmenováno podle místního učitele a historika Jakuba Vrbase, který přispěl do díla jazykovědce a etnografa Františka Bartoše.

Muzejní sbírka byla poprvé zpřístupněna v roce 1938 v zakladatelově domě ve Ždánicích. Od roku 1940 sídlila v prostorách bývalé radnice a od roku 1946 v zámku, kde byla obohacena o cenné předměty ze zámku a zámecké Seidlovy vily.

V muzeu si můžete prohlédnout unikátní sbírky památkových artefaktů generála Laudona, napoleonskou sbírku, původní vybavení zámeckých interiérů, pohyblivé modely vodních a větrných mlýnů i parních strojů a středověkých vesnic. Ba dokonce i věžní hodiny. Expozici doplňují numismatická, keramická, etnografická, mineralogická, entomologická a archeologická sbírka. Také zde můžete obdivovat kolekci velikonočních kraslic a část kmene z Napoleonovy lípy od Spáleného mlýna, u které bylo po bitvě u Slavkova uzavřeno příměří mezi Napoleonem a Františkem I.

Komentovaná prohlídka trvá 60 minut a do všech expozic je bezbariérový přístup.

Najděte cedulku a zjistěte, kdy bylo muzeum poprvé otevřeno.

3. Napište měsíc otevření.

Narodil se někdo z vás v tomto měsíci? Jaká k němu patří hvězdná znamení? Pokud mezi vámi někdo takový je, může zkusit jako první vyluštit další písmenko do tajenky. Najde ho napravo od cedule.

Jednou z pozoruhodností, kterou byste v parku rozhodně neměli minout bez povšimnutí, je totiž zdejší psí hřbitov. Nedávno oslavil sto let svého „života“. Jedná se o zbytek hřbitůvku, který vznikl ještě v dobách Rakouska-Uherska. Ždánické místo posledního psího odpočinku se v podobě květinové skalky nachází mezi vchody do parku a do Vrbasova muzea. Zbyly z něj ale jen poslední tři náhrobky. Jména Piff a Stopsi byla přitom ještě donedávna téměř nečitelná, zatímco vytesané jméno Brock vypadalo vždy jako nové.

Tento psí hřbitov údajně založila podnikatelská rodina Eduarda Seidla, která na zámku od roku 1878 bydlela. O pohřebiště pečovala až do začátku II. světové války. Poté psí hřbitov zcela zpustl, dokonce se i zapomnělo, kde vlastně přesně byl. Náhrobky zesnulých hafíků se našly až v roce 1971.

Ve všech případech se prý jednalo o psy lovecké. Poslední byl na honu omylem zastřelen zámeckým hajným Mrkývkou, který prý velmi špatně viděl. (Slepý myslivec! Snad jich tu nemají víc…) V expozici muzea můžeme vidět ještě kostru chrta, který byl smrtelně zraněn při stavebních pracích. V 16. století byl proto pietně zazděn do stropu.

Najděte kámen s letopočtem 1895–1901.

4. Napište jméno zesnulého pejska.

Jdeme směrem od zámku k východu z parku.

Znáte nějaké pohádky či filmy, ve kterých hrají hlavní roli pejsci?

Jak se jmenovala pohádka, ve které se bernardýn hezky stará o svou kamarádku Áju?

Jak se jmenoval psí kamarád Macha a Šebestové ze známého večerníčkového seriálu?

Karel Čapek napsal knížku o štěněti Dášeňce a jeho bratr Josef zase *Povídání o pejskovi a kočičce*.

Vzpomínáte si, jak pekli dort?

Tak do toho svého dortu dávali a míchali všechno možné, dali tam i česnek a pepř a namíchali tam sádlo i bonbóny, škvarky a skořici, krupičnou kaši a tvaroh, perník a ocet, kakao a zelí, jednu hlavu z husy a hrozinky, inu všechno možné do toho dortu dali, jen chleba tam nedali, protože pejskové a kočičky chleba zrovna tuze moc rádi nejedí.

Pohádek je hodně, ale filmů ještě více. Dají rodiče a prarodiče dohromady alespoň tři?

Nápověda zní: Lassie, Goro, Marley, Bella, Beethoven, Hačiko…

Opustíme zahradu i zámek, vstoupíme do Zámecké ulice a vydáme se po ní doleva.

Jdeme kolem dětského hřiště až k naučné tabuli. Na ní čeká další písmenko do tajenky.

Tabule se jmenuje *ŽDÁNICE – ZÁMECKÝ AREÁL.* Je na ní napsáno:

5. Doplňte slovo: Místo pro setkávání ……..

Míjíme kašnu, a to tak, že ji máme po levici. Projdeme přes volné prostranství a po pěšině sejdeme k hlavní cestě zvané Městečko.

Na kruhovém objezdu před sebou vidíme moc smutný **památník**, který připomíná strašlivou událost.

K neštěstí došlo na křižovatce hlavní a vedlejší ulice (obě nesou název Městečko). V roce 1994 tu byly děti z mateřské školky a jejich učitelka zasypány štěrkem z nákladáku. Do pietního „ostrůvku“ byl umístěn balvan z lomu v Mokré. Sochař Petr Horák ho upravil a byla do něj vsazena deska. Je na ní tento nápis:

…Žít je tak složité a zemřít je tak prosté…

V těchto místech dne 10. 10. 1994 zemřely tragicky tři děti z mateřské školky a jejich paní učitelka.

Napojíme se na žlutou turistickou značku a přejdeme k budově infocentra a knihovny. Nyní je máme po levé ruce.

Zamávejte do oken milé dámě, která nám s výletem moc pomohla. Určitě budou mít radost! :)

Přejdeme **Ždánický potok**, který protéká zastavěnou částí města a potom se z levé strany vlévá do Trkmanky. I k této říčce máme zajímavé vyprávění.

Kdysi řeka Trkmanka napájela dnes již zaniklé Kobylské jezero, které se rozlévalo na území mezi Břeclaví a Hodonínem. Svého času mohlo jít o největší jezero v českých zemích. Existovalo pravděpodobně od počátku holocénu. Ve 30. letech 19. století bylo vysušeno a přeměněno v ornou půdu k pěstování cukrové řepy. Postupně se však v důsledku drobných tektonických pohybů a zanášení odvodňující říčky Trkmanky začalo jezero obnovovat. Roku 1965 se znovu téměř naplnilo do původního stavu. Dnes bychom zvolali: „Hurá!“ Tehdy ale bylo v módě odvodňování, nikoli zavodňování. A tak bylo prohloubením odvodňovacích kanálů Kobylské jezero natrvalo odvodněno. V současnosti po něm není ani stopy.

Jdeme podél potoka. Vidíte někde na domech palmu a užovku? :)

Přejdeme parkoviště a odbočíme k **městskému úřadu**.

Než se k němu dostaneme, přemýšlejte, co by tak mohlo znamenat slovo Ždánice. Napadá vás něco?

Jméno města bylo odvozeno od osobního jména *Ždán.* (Jeho základem je sloveso *ždáti,* což kdysi znamenalo *čekati.)* Označení obyvatel *Ždánici* znamenalo „Ždánovi lidé“.

Víte, jak vypadá zdejší městský znak? Určitě ano, protože ho už také vidíte.

Je na něm stříbrná lilie, provázená dvěma zlatými vinnými ratolestmi. Nahoře s listem, dole s hroznem. Mezi hrozny jsou stříbrné pětihroté hvězdy.

6. Jaká barva je na pozadí znaku?

Vedle úřadu je mapa města. Podívejte se doleva dolů. U silnice je nápis *SMĚR ARCHLEBOV*.

7. Opište druhé město.

Jdeme hledat lvy. Nevěříte, že tady jsou? Ale ano! Jeden na vás cení tesáky přímo u **pomníku obětem 1. světové války**. Jdeme k němu. Ale potichoučku, ať šelmu nerozčílíte! :)

Vidíte, jak vám tahle přerostlá číča podává tlapu? Co jsou asi ty kuličky pod ní?

8. Kolik zubů napočítáte ve lví tlamě?

Další zastavení patří svatostánku. Nejprve se však podívejte nalevo od něj. Vidíte boudičku pomalovanou obrázky? Najděte českou vlajku a sluníčko. Kolik motýlků napočítáte? A proč jich je tolik? Dozvíte se za okamžik.

Barokní **kostel Nanebevzetí Panny Marie** vznikl na začátku 18. století (přesně v roce 1701) přestavbou starší gotické mariánské kaple. Nový větší svatostánek byl potřeba, protože kostel svatého Bartoloměje, který stával na jiném místě, byl za Josefa II. zrušen a zbourán.

Víte, kdo byl svatý Bartoloměj?

Narodil se v Káni Galilejské (leží na území dnešního státu Izrael) a Ježíšem byl označen jako pravý a bezelstný Izraelita. Stal se apoštolem a po seslání Ducha svatého hlásal evangelium všude možně. Posledním místem byla Arménie. Tady na křesťanskou víru opravdu nebyli zvědaví, a tak Bartoloměje nejprve stáhli z kůže a pak popravili. Dost děsivá smrt!

Bartoloměj je ochráncem sedláků, krejčích, pastevců, vinařů, koželuhů, obuvníků a obchodníků. Chrání proti kožním a nervovým chorobám a často bývá zobrazován s nožem či kůží.

Nad vraty kostela všímaví postřehnou svatý obrázek a také letopočet.

9. Opište třetí číslici.

Jdeme od svatostánku doleva. Stále se držíme žluté turistické značky a *NAUČNÉ STEZKY ŽDÁNICKÝ LES.* Kolem **hřbitova** si to šineme do kopce. Cesta se za chvilinku trošku zhorší, ale není to žádná hrůza, která by se nedala zvládnout. Pokud ovšem nejdete jako my trasu v bahně v únoru a na zádech netáhnete koloběžku obalenou blátem.

Přírodní park **Ždánický les** není tak známý jako blízké Chřiby, ale hlubokými listnatými lesy je hodně připomíná. Na odlesněných svazích jižních úpatí se místy dodnes udržely cenné traviny a vzácné bylinky. I proto zde v letních dnech poletuje celá polovina všech druhů našich denních motýlů. Kolik to je? No, úplně přesně to asi neví nikdo, protože porůznu vymírají, ztrácejí se a zase se objevují… Právě tady ale napočítali 84 druhy. Nechybí otakárci, bělásci, žluťásci, ostruháčci, modrásci, ohniváčci, batolci, babočky, perleťovci, hnědásci, okáči, soumračníci a vřetenušky.

Už asi tušíte, na co se vás zeptáme. Znáte nějakého pohádkového motýlka? Jeho nejlepší kamarádkou je holčička s makovou sukýnkou. Jak se motýlek jmenuje? (Mol to není! Ani potravinový, ani šatní. A nic na tom nemění, že s vámi bydlí.)

O makové panence vypráví československý večerníček z roku 1972. Je natočený na námět knihy Václava Čtvrtka. Maková

panenka je bytůstka, která se stará o makové pole. Nosí červenou makokvítkovou sukýnku. Když si neví rady, zajde pro radu ke staré chytré makovici.
Motýl Emanuel je její kámoš. Možná trošku staromódní, protože nosí cylindr a hůlku. Pomáhá panence v její práci, ale někdy jí spíše přidělává starosti. V posledním díle se objeví i jeho dvojník.

Věděli byste, jakým motýlím druhem je Emánek?

Jménem Emanuel bývá často označován motýl babočka paví oko. Jeho zbarvení je vskutku královské. Na svrchní straně křídel se pyšní sytě rudou barvou, na které jako drahokamy září modré skvrny připomínající oči. Tyto „oči“ slouží k zastrašení predátorů a dodávají mu punc tajemného a obávaného tvora. Spodní stranu křídel má nenápadně hnědou, aby dokázal splynout s kůrou stromů, kde hledá útočiště před nebezpečím.

Emanuel, babočka paví oko, je běžným druhem motýla. Můžeme ho potkat na loukách, v parcích i zahradách. Jeho krása nás nepřestává fascinovat. Připomíná nám, jak rozmanitý a úchvatný je svět hmyzu. Pohádkový Emanuel je ovšem barevně trochu zmutovaný, takže ho s babočkou paví oko spojují jen ta kukadla na křídlech. Je také otázkou, zda nemá v genech nějakého žluťáska.

Na naučné stezce potkáte mnoho tabulí a můžete si vyzkoušet své znalosti. Poznáte například všechny houby? Obrázky nejsou barevné, takže je to dost těžké. I když... Některé houbičky by poznal i slepý – třeba hadovky. Kdo si někdy k nějaké čuchnul? :)

Mineme posezení u svatého obrázku, zamáváme umrlci nalevo za plotem a dorazíme na místo, kde kdysi stávalo **hradiště Pelánek**. Podle archeologických nálezů se tady bydlelo už ve 14. a 15. století (tedy někdy za husitů). Písemné prameny dokonce jako první uvádějí rok 1349, což byly časy Karla IV. Pelánek osiřel až po založení tvrze v městečku pod ním po roce 1500.

Po zbytcích hradiště zapátráme asi za dvacet minut, navíc z druhé strany. Takže pokračujeme v chůzi. A my vám k tomu povíme jednu místní pověst.

Nad Ždánicemi se vypíná kopec, kterému se říká Palánek, protože na něm za dávných časů stával hrad a v něm bydlel pán z Palánku. Dnes jsou tam jen valy a lidé vyprávějí, že ve sklepích pod nimi jsou ukryty poklady. Na Velký pátek je prý možné je najít a vyzvednout.

Jednou šla touto dobou podle valů dívka ze vsi. A sklepy byly otevřené! Zvědavě pohlédla do jejich nitra. Spatřila obrněné rytíře. Seděli na koních a volali ji. I zaradovala se, že ji snad někdo z urozených pojme za choť, a vešla. Dali jí koš a metlu a poručili jí, aby zametla. Dívka poslechla – uklízela a vynášela smetí ven. Ledva vysypala poslední koš, proměnilo se smetí ve zlato. Holka leknutím nevěděla, co se děje. Když se po chvíli vzpamatovala, chtěla zanést koš s metlou do sklepů, ale ty mezitím zmizely. Nabrala si tedy zlata, co unesla, a spěchala domů, aby si to třeba tajemní rytíři nerozmysleli. Stala se z ní bohatá paní.

Pokud tedy tuto trasu jdete na Velký pátek, což je velikonoční svátek, poohlídněte se po nějakém tom sklepení. Když je vysmýčíte (nikoli vybílíte), není vyloučeno, že za to budete bohatě odměněni. (I když uklízení na Velký pátek tradice zakazuje...) Bude-li honorářem poklad, koukejte se s námi podělit! Potřebujeme nový foťák a koloběžku! :)

Přicházíme k rozcestníku, u kterého na nás čeká další písmenko do tajenky. Na vyhlídku, kam máme namířeno, je to odsud 400 metrů. A cestou můžete napravo vidět zbytky hradiště.

Nás však teď zajímá rozcestník.

Najděte na něm domácí zvíře a pak také plod, který je prakticky hlavním hrdinou jedné známé pohádky.

10. Napište suchý plod.

Máme pro vás malou nápovědu.

Kdepak, ty ptáčku, hnízdo máš?
Skrýš a zázemí...
Vždyť ještě léčky málo znáš,
málo, zdá se mi.

Hej, břízo bílá, skloň se níž,
dej ptáčku náruč svou a skrýš.
Já pak můžu jít a v duši klid
můžu pak mít.

Stále se držíme žluté značky a zpíváme si. Brzy se ocitneme na přívětivém místě u vinice. Vítají nás tady ohniště, posezení a také nádherný výhled.

Na tabuli *GEOMORFOLOGIE* najděte na fotce Ždánic lom.

11. Jak se jmenuje lom?

Opouštíme turistické značky a stoupáme po neznačené stezce až k vysílači. Příroda vůkol je skutečně přenádherná. A nikde ani lidského živáčka, takže ji nemá co kazit. Vedle motýlů tu žijí kudlanky nábožné či náš největší brouk roháč obecný. Také tu můžete uvidět či uslyšet mnoho ptáků. Třeba strnada lučního, krutihlava obecného či pěnici vlašskou.

V lesních porostech se často zdržují divoká prasata a jeleni evropští nebo mufloni. Zkusíte zachrochtat a zatroubit jako jelen v říji?

Kromě toho lze nedaleko odsud narazit i na ropu. Ano, slyšíte dobře! :)

Z ložisek ve Ždánickém lese se těží lehká bezsirnatá parafinická ropa. (Nemusíte se stydět, také nemáme ani ponětí, jak vypadá a čím se liší od normální. Což ale nám ani vám nebrání něco se o ní dozvědět.) Její nejdůležitější ložiska bývají objevována ve zvětralých horninách krystalinika a paleozoika, které jsou v podloží třetihorních jílovců. (Tak to si opravdu nezapamatujeme!) Zásoby se odhadují na 20 až 30 let těžby. Jediným českým odběratelem je Paramo Pardubice, zbytek ropy směřuje do Rakouska, Polska a na Slovensko.

O ropě žádnou pohádku neznáme, leda tak TV seriál pro dospělé – Dallas. (Ale to už musíme vrtat do hodně hlubokých mozkových paměťových ložisek.)

Raději bychom si o ropě napsali vlastní pohádku. O čem by byla? Jak, máma, táta, synek i dcerky, pes i kočka na zahradě v hlíně se vrtali a vrtali, zeleninku okopávali, až… Ze země vytryskla jejich vlastní ropa a bohatstvím je zalila. A pokud si nehráli se sirkami, žijí z ní blahobytně dodnes! No, na Moravě by se to sice s trochou fantazie stát mohlo, jenže tam zahrádku nemáme. Vy jste na tom možná ale jinak.

Ale zpátky do reality. Dívejte se do naší mapy a držte se stále vrstevnice. Mineme vysílač, několik chatek i vinic. Směrem z kopce odbočíme až u posedu. Užíváte si výhled? Užívejte! Je přímo božský.

Koukejte však také pod nohy. Cesta totiž není zrovna „vyžehlená“ a také byste klidně mohli zašlápnout vzácného roháče.

Poznáte tyhle velké brouky? Možná si pamatujete, že v knížce o Ferdovi Mravencovi byl právě roháč ten brouk, který chtěl dát Ferdovi na zadek. Kdo tenkrát mravenečka s červenou mašlí zachránil?

Roháč obecný je největší evropský brouk. Samci mohou s kusadly dosahovat velikosti až 9 cm, samice jsou menší s nenápadnými kusadly. Kusadla nejsou určena k lovu nebo obraně, samečkům slouží jako zbraň v soubojích s jinými samci (nejspíš o samičky či o území). Roháči se nejčastěji perou v korunách stromů. Kde bydlí? V dutinách kmenů a v mrtvých pařezech. S jejich odstraňováním však tito brouci přicházejí jak o bydliště, tak o zdroj obživy. Není proto divu, že se roháč obecný objevil na světovém seznamu ohrožených druhů.

Pomalu se sesouváme z kopce zpátky do města, kde se opět potkáme s naučnou stezkou, která nás směrem doprava přivede až ke krásné hvězdárně. Jdeme podél silnice, takže hezky opatrně.

Ždánická hvězdárna *byla zbudována v polovině 70. let 20. století pod vedením Ing. Oldřicha Kotíka. V minulosti vyvíjela bohatou astronomickou a kulturní činnost. Po rekonstrukci její hlavní části přibylo planetárium. V současné době jde o jednu z dominant města. Speciální software DIGISTAR 6 Lite umožňuje simulovat různorodé přírodní jevy a projekci unikátních sférických filmů z astronomie a jiných přírodních věd. A v neposlední řadě je propojen s dalšími podobnými systémy po celém světě.*

Sál planetária o průměru 8 m nabízí pohodlné sledování pořadů 46 návštěvníkům.

Aktuální programová nabídka i časy začátků pořadů najdete na www.hvezdarnazdanice.cz

Vidíte na hvězdárně sluneční hodiny? A keramické sluníčko?

12. Jak se jmenuje planeta naší sluneční soustavy, která má kolem sebe prstenec?

Školáci by mohli vědět. Případně poradí rodiče. :)

Lovecká ulice nás zavede k poslednímu dnešnímu zastavení – ke **kapličce Panny Marie**. Je trošku schovaná v zatáčce za hvězdárnou.

O původu kaple vypovídá nápis na zadní straně, který odkazuje k události, kdy měl pan polesný Jiřík Kafonik na tomto místě nehodu. V roce 1684 se mu splašili koně a kočár se s ním převrhl. Polesnému se nic nestalo a z vděčnosti za záchranu života nechal postavit boží muku se sochou Panny Marie.

Od kapličky je to do cíle už jen kousek – pouhý kilometřík. Cestu určitě poznáváte. Půjdeme Loveckou, potom ulicemi Městečko a Zámek, … Odhadujeme to na necelých dvacet minut chůze.

Když se podíváte do tajenky, zjistíte, že máme vyluštěno. Zdá se vám to latinské slovo divné? Nebojte, máte ho správně. Patří ke stromu, o kterém jsme mluvili na začátku výletu. V roce 2024 se v anketě *Strom roku* tato dřevina umístila na krásném 4. místě.

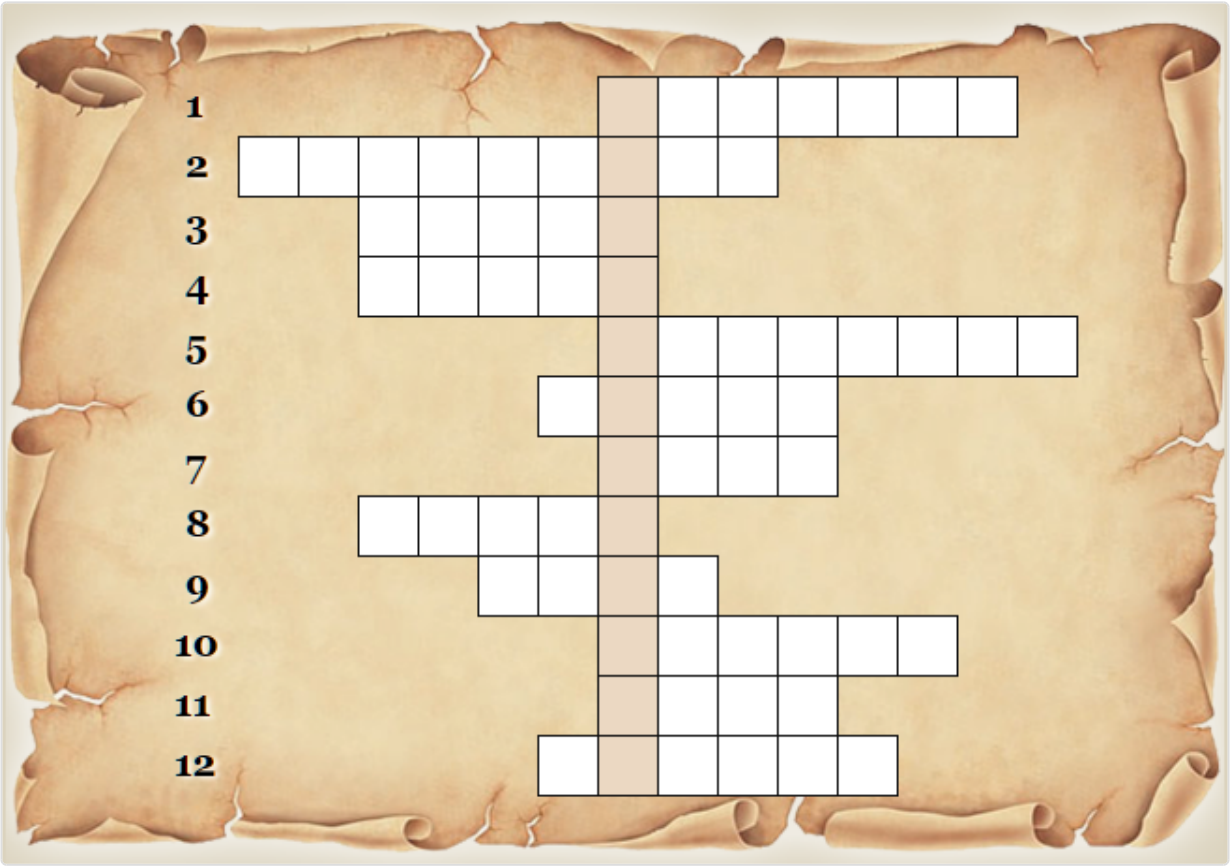
Máme hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Děkujeme, že jste využili k výletování naší hry a také děkujeme za pomoc a poskytnutí výletu ZDARMA všem výletníkům městu Ždánice.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! **:)**

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, brno.rozhlas.cz, www.muzdanice.cz, www.hvezdarnazdanice.cz, www.infocentrumzdanice.cz, www.turistika.cz, Josef Čapek – O pejskovi a kočičce, Žardecký Jiří - Slovácké pověsti.

Otázky k tajence

1. **Opište čtvrté slovo čtvrtého řádku.**
2. **Jak se jmenovala princezna?**
3. **Napište měsíc otevření.**
4. **Napište jméno pejska.**
5. **Doplňte slovo.**
6. **Jaká barva je na pozadí znaku?**
7. **Opište město.**
8. **Kolik zubů napočítáte ve lví tlamě?**
9. **Opište třetí číslici.**
10. **Napište suchý plod.**
11. **Jak se jmenuje lom?**
12. **Jak se jmenuje planeta s prstenci?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 10.11.2026 22:54